

Щирба М. Т.,

к.е.н., доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу,

Щирба І. М.,

к.е.н., доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу,

Тернопільський національний економічний університет

СТАНДАРТИ АУДИТУ: ВНУТРІШНЬОФІРМОВИЙ РІВЕНЬ

Внутрішньофірмові стандарти аудиту - це документи, що деталізують та регламентують єдині вимоги до здійснення та документального оформлення процесу і результатів аудиту, які розроблені та затверджені аудиторською фірмою з метою забезпечення високої якості роботи аудиторів і відповідності її вимогам міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики.

Внутрішньофірмові стандарти аудиту вирішують ті ж самі завдання, що й Міжнародні стандарти аудиту. Внутрішньофірмові стандарти аудиту повинні розроблятися на основі чинних законодавчих актів та нормативних документів з врахуванням вимог Міжнародних стандартів аудиту, тобто повинні лише доповнювати, конкретизувати і уточнювати їх положення.

Наявність системи внутрішньофірмових стандартів аудиту є свідченням професіоналізму діяльності аудиторської фірми. Вони повинні містити конкретні практичні рекомендації, які дозволяють аудиторам чітко визначати порядок своїх дій при взаємовідносинах з клієнтом, а також під час планування, перевірки і оформленні результатів аудиту, що в свою чергу забезпечить належну якість аудиторських послуг.

До внутрішньофірмових стандартів аудиту відносять не тільки стандарти, але і інструкції, методичні рекомендації та інші документи, обов'язкові до застосування в аудиторській фірмі, у яких відображаються внутрішні підходи до здійснення аудиторської діяльності. В сукупності вони описують комплексний підхід до організації і технології здійснення аудиту. Внутрішньофірмові стандарти аудиту є частиною організаційно-розпорядчої документації і системи внутрішнього контролю аудиторської фірми.

Підготовка внутрішньофірмових стандартів аудиту – процес дуже трудомісткий, який вимагає значних знань, узагальнення як положень законодавчих актів і нормативних документів, так і практичного досвіду роботи співробітників (аудиторів) аудиторської фірми. Враховуючи важливе значення внутрішньофірмових стандартів в діяльності аудиторської фірми, їх зміст є комерційною таємницею фірми.

Внутрішньофірмові стандарти повинні розроблятися на основі чинних законодавчих актів та нормативних документів з врахуванням вимог Міжнародних стандартів аудиту.

Аудиторські фірми самостійно встановлюють перелік, терміни, порядок розробки та впровадження в практику внутрішньофірмових стандартів аудиту.

Внутрішньофірмові стандарти аудиту можуть включати:

- стандарти з загальних питань аудиту (концепція і підходи до розробки внутрішньофірмових стандартів аудиту, їх структура); внутрішня структура і організація діяльності аудиторської фірми; освіта та підготовка кадрів; права, обов'язки та відповідальність аудиторів; етика поведінки та взаємовідносини аудиторів; внутрішньофірмовий контроль якості виконання аудиту; посадові інструкції тощо);

- стандарти, які встановлюють порядок проведення аудиту і формування аудиторських висновків та іншої звітної документації (форми договорів при оформленні взаємовідносин між аудиторською фірмою і клієнтом; порядок планування; порядок розрахунку рівня суттєвості та величини аудиторського ризику; порядок вивчення та оцінки системи внутрішнього контролю; процедури отримання аудиторських доказів; порядок використання роботи інших фахівців; документування аудиту; вимоги до порядку формування аудиторських висновків та іншої звітної документації);

- спеціалізовані стандарти (специфіка діяльності певних економічних суб'єктів, а саме: кредитних спілок; комерційних банків; страхових та інвестиційних компаній тощо);

- стандарти супутніх послуг (положення про порядок надання консультаційних послуг, експертиз та інших видів супутніх послуг).

Внутрішньофірмові стандарти аудиту повинні мати таку структуру:

- загальні положення (мета та необхідність розробки стандарту; визначення основних термінів і понять; зноска на Міжнародні стандарти аудиту, законодавчі акти та нормативні документи, які використані під час розробки стандарту; сфера застосування; опис об'єкту стандартизації; взаємозв'язок з іншими стандартами);

- зміст внутрішньофірмового стандарту аудиту (основні принципи і методики, що відображають підходи аудиторської фірми до вирішення поставлених завдань);

- додатки (в залежності від змісту стандарту, вони можуть містити інструкції, положення, відповідні порядки, робочі таблиці, комп'ютерні програми тощо).

Крім цього, внутрішньофірмові стандарти повинні містити такі реквізити, як: назву і номер стандарту, дату затвердження із вказівкою органу, який його затвердив та дату набрання чинності стандарту.

Внутрішньофірмові стандарти аудиту затверджуються наказом керівника аудиторської фірми або іншим уповноваженим на це органом, передбаченим статутом (зборами засновників або трудового колективу тощо).

Позитивне вирішення питання щодо розробки внутрішньофірмових стандартів аудиту можливе за умови створення в аудиторських фірмах відділів методології та розвитку аудиту, в якому повинні працювати найбільш професійно підготовлені фахівці в сфері методології аудиту.

Функціонування відділу з методології та розвитку аудиту повинно здійснюватися на підставі Положення, яке затверджується наказом керівника аудиторської фірми або іншим уповноваженим на це органом.

Основними завданнями відділу з методології та розвитку аудиту повинні бути розробка внутрішньофірмових стандартів та методик аудиту з використанням новітніх наукових розробок; узагальнення і систематизація інформації з практичного досвіду аудиту; нагромадження, систематизація і аналіз діючих законодавчих актів і нормативних документів в сфері аудиту та ін.

У випадку необхідності розробку внутрішньофірмових стандартів аудиту можуть здійснювати сторонні організації по відношенню до аудиторської фірми згідно з укладеним договором у відповідності з затвердженою керівництвом аудиторської фірми програмою їх розробки. По мірі нагромадження досвіду аудиторських перевірок внутрішньофірмові стандарти аудиту повинні корегуватися з метою удосконалення роботи працівників (співробітників) аудиторських фірм.

Таким чином, розробка і застосування на практиці аудиторськими фірмами внутрішньофірмових стандартів аудиту дозволить підвищити ефективність їх роботи у відповідності до Міжнародних стандартів аудиту і покращити внутрішньофірмовий контроль якості аудиту.